

Naši dopisi.

Iz litijskega okraja. (Konferencija.) Okrajna konferencija učiteljstva litijskega okraja se je vršila dne 17. mal. srpana 1895. v šolskem poslopji v Litiji. Gospod nadzornik Francišek Gabršek otvori konferencijo ob 9. uri dopoldne, ter navzoče ude iskreno pozdravlja in zagotovi, da bode z vsemi močmi deloval na to, da se šolstvo litijskega okraja povzdigne na ono stopinjo popolnosti, katero je mogoče doseči v sedanjih razmerah. Potem jih vabi, da naj se resno in stvarno udeležujejo važnih razprav dnevnega reda in povdarja lepo in važno nalogo okrajnih učiteljskih konferencij.

A to so omogočile šele šolske postave, katere je izdalo Njega Veličanstvo, naš presvetli cesar. Zato vabi gospod prvosednik zbrano učiteljstvo, iz dna srca zahvaliti se našemu premilemu vladarju za ta prelepi dar, ob jednem pa tudi spominjati se bridke zgube, katera je zadela prevzvišeno vladarsko hišo, ko je dne 18. svečana 1895. v Arku na Tirolskem umrl bojni maršal nadvojvoda Albreht. S klicem: „Bog ohrani, Bog obvari našega premodrega vladarja Franciška Jožefa I. Bog čuvaj našo premilo cesarico Elizabeto! Bog blagoslovi vso hišo habsburško!“ sklene g. prvosednik govor.

Na to zakliče konferencija krepko trikrat „Slava!“ ter navdušeno zapoje cesar-sko pesem.

Nadalje se spominja g. nadzornik v lepih besedah prejšnjega c. kr. okrajnega šolskega nadzornika g. J. Bezljaj-a, prebere opravični red okrajne učiteljske konferencije in konstatuje navzočnost in nenavzočnost konferenčnih udov. Navzočih udov je bilo 36. Konferencijo sta počastila s svojo navzočnostjo tudi preblagorodni g. c. kr. okrajni glavlar Matija Grill in član c. kr. okr. šol. sveta, prečastiti g. dekan Ivan Lavrenčič iz Šmartna pri Litiji.

Gospod prvosednik potem imenuje svojim namestnikom pri konferenciji gosp. J. Škrbinec-a, kot zapisnikarja pa sta bila per acclamationem izvoljena g. R. Mežan in g. J. Wohinz.

Potem poroča g. nadzornik jako zanimivo in obširno o stanju šolstva v okraji, namreč o lanskih konferenčnih sklepih, o izpremembah pri učiteljskem osebji, o statističnih podatkih, omeni in razlaga važnejše ukaze, ter poroča o učenem postopanju in učnih uspehih.

Govorec o spremembah pri učiteljskem osebji, se spominja g. prvosednik s toplimi besedami umrlega g. R. Peterlin-a, jako marljivega in obče priljubljenega učitelja v Kolovratu. Vsled poziva g. prvosednika ostane konferencija v znak skupnega sožalja raz sedeže in zakliče: „Večni mu spomin med nami“.

Pri statističnih podatkih omenja g. prvosednik, da je bilo v šolskem letu 1894/5 v litijskem okraji 21 javnih in 5 zasilnih šol. Razen tega je bil v Toplicah pri Zagorji zasebni otroški vrt nemškega „Schulvereina“. Učni jezik je bil na vseh šolah slovenski. Na novo se v tem letu ni odprl noben razred. Stanje šolskih poslopij je v obče povoljno. Kar je v tej zadevi nedostatnega, skuša naj se sčasoma odpraviti. Šolska oprava se je tu in tam nekoliko izboljšala. Vsakdanjo šolo obiskovalo je 4429, ponavljalno pa 1216 otrok. Brez vsakega pouka je bilo 11:45⁰/₁₀₀. — Na to preide k obravnavi posameznih predmetov, kaže, kako jih je treba učiti, doda opazke in opominja na doslednosti ter podaje dobre svete, zato, da bi sploh olajšal težko nalogo učiteljem in učencem.

Nadalje govori g. prvosednik o pouku sploh, o disciplini, zdravstvu i. t. d. Glede uradnih spisov opomni g. predsednik pred vsem, da se naj uvedejo s prihodnjim šolskim letom brezpogojno nove tiskovine. Potem navede vse uradne spise učitelja-voditelja ter krajnega šolskega sveta. Pri pozameznih dodal je navodilo, kako jih je spisovati.

Na konci svojega predavanja izraža g. predsednik željo, da bi bile opazke, ki jih je danes podal, vsprejete kot dobrohoteči navodi v daljno in vpešno delovanje, in polaga

prav toplo na srce harmonijo med učiteljstvom in kateheti in raznimi šolskimi faktorji, ker ravno ta veliko k dobrim učnim uspehom pripomore.

Konečno izreka vsem, ki so ga bistveno podpirali v njegovi službi s tem uspešnim delovanjem, svoje priznanje in svojo zahvalo.

Občno pritrjevanje je pričelo o zanimanji, s katerim je sledila konferencija predsednikovemu poročilu.

Na naslednjo točko vsporeda „Pisanje na nižji, srednji in višji stopinji ljudske šole z ozirom na metodo in obliko slovenskih in nemških črk“ moral se je pripraviti vsak ud konferencije.

Kot prvi poročevalec postavljen je sicer g. B. Čampa, a ker je nenavzoč, pošal je pismeno razpravo g. predsedniku, kateri naprosi g. učitelja J. Bartl-a, da jo prebere. Potem poroča o istem vprašanji gđc. Fani Jankovič. Obe razpravi bili ste dobro sestavljeni. Vnela pa se je vendar daljša debata. G. Zajec poroča potem o izdaji zemljevida litijskega okrajnega glavarstva. Konec debate vsprejmejo se sledeče točke:

1. Založi naj zemljevid litijskega okrajnega glavarstva okrajna učiteljska knjižnica s podporo okrajne blagajne.

2. Slavno c. kr. okrajno glavarstvo naj se naprosi, da blagovoli tudi županstvom naročiti, da kupijo ta zemljevid.

3. Delo naj prevzame odbor okrajne učiteljske knjižnice, kateri naj preskrbi tudi risarja.

O naslednji točki „Poročilo knjižničnega odbora o zaznamku knjig, ki so sposobne za šolarske knjižnice“ poroča g. J. Bartl, g. Jeglič pa izroči spis o nekaterih knjigah z nasvetom, naj se izroči knjižničnemu odboru, da jih pregleda in določi, katere izmed teh knjig bi bile sposobne za šolarske knjižnice, ker se do sedaj niso imenovale v zaznamku sposobnih knjig. Odbor naj o tem poroča pri prihodnji okrajni učiteljski konferenciji. (Vsprejeto.)

Po živahnej debati se potem določijo učne knjige in samoučila za prihodnje šolsko leto.

O stanju, uporabi in računu okrajne učiteljske knjižnice poroča v imenu odbora učiteljske knjižnice g. Fr. Slanc to-le:

Naša okrajna učiteljska knjižnica šteje 499 komadov. Knjižnica je imela od 4. rožnika 1894 do 17. mal. srpana 1895 103 glđ. 27¹/₂ kr. dohodkov, in 59 glđ. troškov, torej preostaja 44 glđ. 27¹/₂ kr.

Izposodilo se je 52 knjig 14 učiteljem, oziroma učiteljicam. G. Jeglič predlaga, naj bi učiteljstvo tega okraja ne plačevalo $\frac{1}{2}\%$ prinosa za okr. učit. knjižnico. Ko g. predsednik razloži potrebo in vrednost tega prispevka za posameznike, odstopi g. Jeglič od nadaljnega nasveta.

G. Zajec želi, da bi se omejilo naročevanje knjig in časopisov za okrajno učiteljsko knjižnico, in to zaradi stroškov pri izdaji zemljevida. Konferencija prepusti to zadevo knjižničnemu odboru.

Ko per acclamationem izvoljeni gg. Kovač, Krenžar in Vrbič pregledajo račune in poročajo, da so v redu, konferencija ves račun okrajne učiteljske knjižnice odobri.

V knjižničnem in stalnem odboru ostanejo po nasvetu g. Fr. Slanc-a in g. Zajec-a stari udje.

Pri zadnji točki dnevnega vsporeda „Posamezni nasveti“ omenja g. Zajec svojih dveh nasvetov: 1.) Glede izdaje „Berila za ponavljalne šole“. 2.) Glede izdaje primernih predlog za prostoročno risanje z navodilom.

S prijaznim razjasnilom g. prvosednika se g. Zajec zadovolji in umakne oba predlaga.

S tem je bil oficijelni del konferencije končan.

Zdaj se g. predsednik zahvaljuje gg. poročevalcem za trud in vsem navzočim za njih pozornost, spodbuja učiteljstvo k nadaljevanji njih lepega delovanja ter prosi, naj

vestno uporabljajo dane nauke in vsprejete nasvete v korist izročene jim mladine. Konečno zeli, da bi današnja konferencija obrodila obilo sadu in zaključil konferencijo ob 2¹/₄ ure popoldne.

Predsednikov namestnik, g. Škrbinec pa se v imenu učiteljsva ikreno zahvali gospodu nadzorniku za spretno vodstvo konferencije in za ves trud pri njegovem delovanju.

Po konferenciji zborovalo je še „Učiteljsko društvo“ in potem je bil skupen obed v gostilni gospoda Oblaka. Z izbornimi pesmimi so nas tam razveseljevali gg. učitelji-pevci, pa tudi gđe. učiteljice-pevke. Le prekmalo prišel je čas, ko smo se morali zopet ločiti do prihodnje konferencije.

J. Wohinz.

Vestnik.

Osobne vesti. G. Fran Črnagoj, učitelj v Smartnem pod Šmarno Goró, zadnji čas nadomestni učitelj v St. Juriju pri Izlakah, je imenovan stalnim II. učiteljem na dvo-razrednici na Barji. Gđe. E. Žerjav, izprašana kandidatinja, nadomestuje obolelega nadučitelja g. Fr. Paplerja v Borovnici in M. Gorjanc, izprašana kandidatinja pa obolelo učiteljico M. Gogalo v Dobu. Izprašana učiteljska kandidatinja gđe. Franica Vovk je dobila začasno službo učiteljice in voditeljice na jednorazrednici v Zaspih. G. Stipko Jelenc, učitelj v Trnju, pride v Božakovo.

Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je poslal g. nadučitelj Josip Kragel 6 K, katere je nabral pri „učiteljskem večeru“ v Trziči dne 4. t. m. Živehi darovalci!

Za A. Praprotnikov spomenik je nabral med kamniškim učiteljsvom g. nadučitelj J. Cencič 7 K. Vrlim tovarišem bodi na tem činu pristréna zahvala in gospode nadučiteljje večrazrednih šol pa prosimo, da blagovolijo posnemati g. Cenciča, da nam bode mogoče postaviti našemu velezaslužnemu pokojniku dostojen spominek.

Prvi in drugi „večer“ Slov. učil. društva obnesla sta se prav dobro; predavanje je bilo zanimivo in udeležba mnogobrojna. Prihodnji zabavni večer bode dne 27. t. m. „Pri slonu“.

Andreas Freih. von Čehovin, k. k. Artillerie-Hauptmann. Ein österreichischer Held. Biographische Skizze von Johann Leban, Oberlehrer in Vigaun ob Zirknitz bei Rakek in Krain. Preis 1 K (per Post 10 h mehr). Im Selbstverlage des Verfassers. — Ta 60 stranih obširna knjžica, ki ima spredaj dobro pogojeno podobo junakovo, izšla je te dni. „Sudsteirische Post“ piše v svoji 96. številki med drugim o nji tako-le: „Wir empfehlen das Büchlein, welches besonders geeignet ist das patriotische Gefühl zu wecken und zu stärken, allen Ortschaftsräthen und Schulleitungen auf das Wärmste“. Gospod pisatelj je dobil več priznavalnih pisem, a Njegova cesarska in kraljeva Visokost, nadvojvoda Ludovik Viktor je naročil 20 lepo vezanih iztisov.

Knjžnice za mladino je izišel 10. in 11. snopič.

Razpis častnih nagrad. Vedno glasneje se v novejšem času po javnih glasilih in v literarnih krogih izraža želja, naj bi Matica močneje gojila v svojih društvenih knjigah leposlovje. Da tej želji ustreže ter pospeši razvoj slovenske pripovedne knjževnosti, razpisuje odbor „Slovenske Maticе“ po določilih „Jurčič-Tomšičeve ustanove“ **200 goldinarjev** častne nagrade izvorni povesti slovenski, obsezajoči najmanj 10 tiskovnih pól. Ko bi pa ne došla nobena takšna povest, razpisujeta se zajedno tudi **dve** častni nagradi **po 100 goldinarjev** dvema izvirnima povestima, obsezajočima najmanj po 5 tiskovnih pól, oziroma dvema daljšima epičnima pesmima, ali pa jedni povesti in jedni epični pesmi.

Spisi, ki se poganjajo za častno nagrado, morajo biti takšni, da po obliki in vsebini ustrezajo umetniškim zakonom pripovedne knjževnosti v obče, poleg tega pa še knjževnim namenom „Slovenske Maticе“ posebej. Pisatelji, katerim se prisodijo častne nagrade, **prejmo vrhu tega za svoja dela še navadne pisateljske nagrade**, katere plačuje „Slovenska Matica“ vsled § 12. svojega opravnega reda po 25—40 gld. za tiskovno póló. Rokopise je brez pisateljevega imena pošiljati odboru „Slovenske Maticе“.

do 1. maj. srpana 1896. leta.

Pisateljevo ime je pridejati rokopisu zapečatenó in opremljeno z dotičnim geslom. Ker hoče odbor s tem razpisom ustreči veliki večini Matičnih udov ter jim v roke podati lepo zabavno knjigo, pričakuje, da se slovenski pripovedni pisatelji — zlasti pri-